

פרשת כי תבוא

לא בלו שלמותיכם מעליכם ונעלך לא בלתה מעל רגל (כט, ד)

הנה נקט קרא 'שלמותיכם' בלשון רבים ואילו 'נעלך' נקט בלשון יחיד, וצריך להבין מאי טעמא, כן צ"ב דהכא נאמר ד'נעלך לא בלתה מעל רגלך', ואילו (לעיל ח, ד) נאמר ד'רגלך לא בצקה' ולא קאי אמנעלים, ואמנם בתרגום אונקלוס שם תרגם 'ומסנאך לא יחפו', דלפ"ז התם נמי קאי אמנעלים, בכ"ז פשטות הלשון לא משמע כן, וכן יעויין ברש"י שם שפי' דקאי אהולכי יחף, (ועי' בשפת"ח שם).

ונראה ליישב, דהנה בכלי יקר לעיל (שם) ביאר הא ד'שמלתך לא בלתה מעליך ורגליך לא בצקה', על פי המבואר בברכות (ו, א) 'הני מאני דרבנן דבלו מחופיא דידהו, הני כרעי דמנקפן מנייהו', (וברש"י שם ביאר, 'מאני דרבנן דבלו, בגדי התלמידים שבליים מהר והם אינם בני מלאכה שיבלו בגדיהם, מחופיאי דידהו, באין המזיקין ויושבין אצלם ומתחככים בהם'), ועל כן במקום שהיו ענני כבוד אשר כבוד ה' בתוכם נדחו כל המזיקים, כי אינן מצויים במחיצת השכינה, עכת"ד. ומבואר מדבריו דמחמת השראת השכינה נדחו אלו המזיקים, וזהו שנחדש בהאי נס, דלכן לא בלו בגדיהם ולא ניקפו רגליהם.

אשר לפ"ז נראה, דכל זה היה להולכים בתוך הענן, אולם אלו שהלכו מחוץ לענן כהערב רב וכדומה, עליהם לא הגנו העננים, ועוד נראה, דמסתבר דההולכים בתוך הענן לא הוצרכו למנעלים דכביכול נישאו על כפים, (כעין הנאמר 'על כפים ישאונך פן תגוף באבן רגליך'), משא"כ אלו שהלכו מחוץ לענן, מן הסתם כן הלכו במנעלים.

והנה בקראי דהכא נאמר (לעיל פסוק א) 'ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אליהם אתם ראיתם וגו'', והק' באוה"ח הק', הרי עד עתה גם כן דיבר אל כל ישראל, וביאר בזה דכאן הוסיף לקבץ את הנשים הגרים והטף כאמור בסמוך 'אתם נצבים היום כולכם', עי' בדבריו, והנה התם (בריש נצבים) כתיב, דנאספו שם גם 'מחוטב עציך עד שואב מימך', וביאר שם רש"י דכנעניים היו ובאו אל משה להתגייר ולא קיבלו, והנה ערב רב זה ודאי היו מחוץ לענן, ועל כן היו צריכים לילך ברגליהם ובמנעליהם.

ואם כנים אנו בכל הנ"ל, נראה דמבואר כמין חומר אמאי הכא כתיב ד'נעלך' לא בלתה, ואילו לעיל כתיב ד'רגלך' לא בצקה, דהכא, כיון דקאי גם אערב רב דהלכו במנעלים, ע"כ אמר קרא ד'נעלך לא בלתה' דזה נאמר ביחס לערב רב, ואילו לעיל בפרשת עקב דקאי רק אבני ישראל שהם הרי הלכו בתוך הענן בלא מנעלים כמו שביארנו, על כן כתיב ד'רגלך לא בצקה', ובהם הקמ"ל הוא דלא שלטו ברגליהם מזיקים, ודו"ק.

ויתכן, דבזה מבואר גם אמאי הכא כתיב 'שלמותיכם' בלשון רבים, ואילו 'נעלך' בלשון יחיד, דלפי מה שביארנו הרי שמלות היה לכל ישראל, אולם מנעלים היה רק לערב רב, ולכן ביחס לשמלות נקט קרא 'שלמותיכם' כיון דקאי אכל מי שנכח שם, אולם לגבי מנעלים אמר קרא 'נעלך' בלשון יחיד, כיון דרק הערב רב הלכו במנעלים, ודו"ק.

מקור: יחלק שלל